

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. rugpjūčio 16 d.
(OR. en)

11802/22

ENER 394
ECOFIN 802

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2022 m. rugpjūčio 5 d.
kam:	Tarybos generaliniam sekretoriatui
Komisijos dok. Nr.:	COM(2022) 385 final
Dalykas:	KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI. Dėl Europos energetikos programos ekonomikai gaivinti įgyvendinimo ir dėl Europos efektyvaus energijos vartojimo fondo

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2022) 385 final.

Priedama: COM(2022) 385 final

Briuselis, 2022 08 05
COM(2022) 385 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**Dėl Europos energetikos programos ekonomikai gaivinti įgyvendinimo
ir dėl Europos efektyvaus energijos vartojimo fondo**

{SWD(2022) 204 final}

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Dėl Europos energetikos programos ekonomikai gaivinti įgyvendinimo ir dėl Europos efektyvaus energijos vartojimo fondo

Atspari infrastruktūra – energetikos sąjungos pagrindas. Praėjusiais 2021 m. gerokai sustiprintas regionų bendradarbiavimas.

Šiomis aplinkybėmis labai svarbi buvo Europos energetikos programa ekonomikai gaivinti (EEPEG), nes pagal ją teikta parama pagrindinei bendros svarbos infrastruktūrai finansuoti, siekiant integruoti elektros energijos ir dujų rinkas ir stiprinti energijos ir dujų tiekimo saugumą.

I. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PAŽANGA

Energetikos infrastruktūra ir inovacijos – Europos energetikos programos ekonomikai gaivinti varomoji jėga – šiuo metu išlieka ne mažiau svarbios nei 2009 m., kai ši programa buvo sukurta.

Šioje ataskaitoje rašoma apie kiekvienos EEPEG dalies projektų įgyvendinimo pažangą ir apie Europos efektyvaus energijos vartojimo fondą (EEEVF). Ši ataskaita teikiama po 2021 m. priimtose ataskaitos¹. Joje rašoma apie projektų įgyvendinimą nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2021 m. gruodžio 31 d. ir apie mokėjimus, atliktus per tą patį laikotarpį.

II. BENDRA INFORMACIJA APIE PROJEKTŲ ĮGYVENDINIMĄ (EEPEG)

2021 m. gruodžio pabaigoje buvo baigti (įgyvendinti arba nutraukti) 57 iš 59 projektų, o paramos gavėjams išmokėta iš viso 2 615 657 214 EUR (iš šios sumos išskaičiuota 203 322 313 EUR pagal vykdomuosius lėšų susigrąžinimo raštus) (žr. priedą).

Su dujų ir elektros energijos infrastruktūros objektais susijusi situacija yra tokia: dauguma projektų jau užbaigta, du projektai dar vykdomi.

Jūros vėjo energijos integravimo į energetikos tinklą projektų vykdytojai padarė didelę pažangą, o paskutinio likusio anglies dioksido surinkimo ir saugojimo projekto vykdytojai nusprendė šiam projektui nebeteikti finansinės paramos.

Komisija nusprendė toliau finansiškai remti investuotojus, jei tik aišku, kad įmanomas galutinis sprendimas dėl investavimo ir tolesnis projekto įgyvendinimas bus iš esmės naudingas visuomenei.

¹ 2020 m. ataskaita (COM(2021) 670 *final*) priimta 2021 m. lapkričio 26 d.

1. DUJŲ IR ELEKTROS ENERGIJOS INFRASTRUKTŪRA

Pagal EEPEG infrastruktūros paprogramę parama suteikta 44 projektams trijose pagrindinėse veiklos srityse (jungiamųjų dujų vamzdynų, dvikrypčio dujų transportavimo ir elektros energijos).

Iš viso paskirta 2 267 574 462 EUR suma, iki 2021 m. gruodžio 3 d. paramos gavėjams iš jos išmokėta 1 692 273 968 EUR. Mokėjimai vykdomi su sąlyga, kad paramos gavėjai galutiniu sprendimu dėl investavimo tvirtai įsipareigoja įgyvendinti projektą.

1.1. IKI ŠIOL PADARYTA PAŽANGA

Iki šiol užbaigti 42 iš 44 infrastruktūros projektų, keturi buvo nutraukti ir du tebevykdomi.

Užbaigti visi 12 elektros energijos sektoriaus projektų.

Užbaigti 13 iš 18 jungiamųjų dujų vamzdynų projektų; du projektai vykdomi pagal naują tvarkaraštį, o trys buvo nutraukti.

Vidurio ir Rytų Europoje užbaigta 13 dvikrypčio dujų transportavimo ir jungčių projektų, o vieno projekto Rumunijoje įgyvendinimą 2014 m. rugsėjo mėn. nutraukė Komisija.

Nuo paskutinės EEPEG įgyvendinimo ataskaitos galima atkreipti dėmesį konkrečiai į tokią pažangą:

- Graikijos ir Bulgarijos jungiamasis vamzdynas (IGB) yra pagrindinis dujų iš Transadrijos dujotiekio (TAP) ir Graikijos SGD transportavimo į šiaurę maršrutas; tai svarbus dujų tiekimo diversifikavimo Pietryčių Europos regione projektas. Tai bendro intereso projektas (PCI 6.8.1) ir Vidurio ir Pietryčių Europos dujų tinklų sujungiamumo (CESEC) prioritetinis projektas. Komisija politiškai ir finansiškai remia projektą nuo pat jo pradžios. Projektui skirta 45 mln. EUR iš Europos energetikos programos ekonomikai gaivinti ir 39 mln. EUR iš Europos regioninės plėtros fondo. Projekto statyba baigta 2022 m. liepos mėn. ir numatoma, kad objektas pradės veikti 2022 m. spalio mėn.
- Kipro Respublikos energetikos, prekybos ir pramonės ministerija rengiasi įgyvendinti gamtinių dujų priėmimo terminalo projektą, jis padės diversifikuoti Kipro energijos rūšių derinį, nutraukti salos energetinę izoliaciją ir sudaryti palankesnes sąlygas nepriklausomų gamintojų konkurencijai elektros energijos gamybos naudojant dujas srityje. Remiantis projekto vykdytojo pateikta informacija, SGD įrenginį numatoma pradėti eksploatuoti kitais metais.

Kalbant apie dujotiekius Kipre, remiantis projekto vykdytojo pateikta 2021 m. techninio įgyvendinimo santrauka, projektas bus užbaigtas iki 2026 m. Kalbant apie šiuos dujotiekius, kurių reikia dujoms iš SGD įrenginių tiekti į paskirties vietą, valdžios institucijos iš naujo svarsto savo nuomones dėl gamtinių dujų įrenginių statybos vietų, taigi keičiasi ir atitinkamų dujotieklių maršrutų trasos, taip pat projekto vykdymo terminai.

2. JŪROS VĖJO ENERGIJOS PROJEKTAI

2.1. IKI ŠIOL PADARYTA PAŽANGA

Jūros vėjo energijos paprogramė sudaryta iš 9 projektų, kuriems skirta 565 mln. EUR parama padalyta pagal dvi pagrindines veiklos rūšis:

- naujoviškų turbinų ir jūrinių pamatų konstrukcijų didelio masto bandymas, gamyba ir įrengimas (6 projektai), taip pat
- modulinį sprendinių, skirtų dideliame perduodamos vėjo elektros energijos kiekiui integruoti į elektros energijos tinklą, kūrimas (3 projektai).

7 iš 9 projektų užbaigti, o 2 nutraukti pirma laiko. Projektams išmokėta 427 190 976 EUR suma (po išskaičiavimo pagal vykdomuosius lėšų susigrąžinimo raštus).

2.2. SEKTORIUOSE IKI ŠIOL PADARYTA PAŽANGA

2.2.1. Su naujoviškais turbinomis ir konstrukcijomis jūroje susijusi pažanga

Kalbant apie Aberdyno jūros vėjo elektrinių parką, 2018 m. liepos 1 d. „Vattenfall“ jūros vėjo jėgainių parke „Aberdeen Bay“ pradėjo veikti vienuolika tuo metu didžiausio pasaulyje galingumo turbinų (8,8 MW; šandien yra 12 MW varinės galios turbinų). Europos jūros vėjo energijos naudojimo centras (Aberdyno jūros vėjo elektrinių parkas) oficialiai atidarytas 2018 m. rugsėjo mėn. Paskutinė projekto ataskaita pateikta ir patvirtinta 2020 m. liepos mėn.

2.2.2. Jūros vėjo elektrinių integravimo į energetikos tinklą pažanga

Likę du projektai („Kriegers Flak“ ir „COBRACable“) iš esmės įgyvendinti taip, kaip numatyta.

2019 m. rugsėjo mėn. pradėta eksploatuoti Danijos ir Nyderlandų jungiamoji linija „COBRACable“. Projektas „COBRACable“ baigtas 2019 m. gruodžio mėn. 2020 m. kovo mėn. pateikta galutinė ataskaita patvirtinta ir projektas baigtas.

„Kriegers Flak“ – integruotojo tinklo sprendimas – pradėjo veikti 2020 m. gruodžio mėn. (tai ir projekto pabaigos data). 2021 m. kovo mėn. pateikta galutinė ataskaita patvirtinta ir galutinių projekto ataskaitų teikimas baigtas.

3. ANGLIES DIOKSIDO SURINKIMAS IR SAUGOJIMAS

EEPEG paprogramės, kuri sudaryta iš 6 projektų ir kuriai skiriama 1 mlrd. EUR parama, siekiama parodyti visą anglies dioksido surinkimo, transportavimo ir saugojimo procesą.

Baigtas įgyvendinti vienas projektas („Compostilla“ Ispanijoje) – pagal jį pastatyti ir veikia bandomieji anglies dioksido surinkimo, transportavimo ir saugojimo įrenginiai. Keturi projektai nutraukti pirma laiko, nes projekto vykdytojai nusprendė neinvestuoti, vienas projektas baigtas įgyvendinti jo neužbaigus. Šiems projektams išmokėta 387 099 179 EUR (iš šios sumos išskaičiuota 145 294 400 EUR pagal vykdomuosius lėšų susigrąžinimo raštus).

III. EUROPOS EFEKTYVAUS ENERGIJOS VARTOJIMO FONDAS (EEEVF)

2010 m. gruodžio mėn. 146,3 mln. EUR iš Europos energetikos programos ekonomikai gaivinti skirta tvariosios energetikos projektų finansinei priemonei². Iš pradžių 125 mln. EUR paskirta ES įnašui į EEEVF. EEEVF buvo sukurtas 2011 m. liepos mėn. ir jame dabar sukaupti 265 mln. EUR³. Fondas remiamas pagal techninės pagalbos dotacijų priemonę, kurios biudžetas sudaro 20 mln. EUR, o 1,3 mln. EUR skiriama informuotumo didinimo veiklai.

Techninės pagalbos dotacijų priemone sudarytos sąlygos remti investicijas⁴, kurios padėtų siekti plataus užmojo ES klimato srities tikslų keliose valstybėse narėse, įskaitant Ispaniją, Portugaliją, Prancūziją, Daniją, Jungtinę Karalystę, Airiją, Nyderlandus ir Belgiją. Pasibaigus techninės pagalbos dotacijų priemonės lėšų skyrimo terminui, 2020 m. Komisija į ES biudžetą susigrąžino 4 498 415 EUR pradinio asignavimo sumą (žr. priedą). EEEVF specialiai pritaikytas energijos vartojimo efektyvumo, atsinaujinančiųjų išteklių energetikos ir švariojo miesto transporto projektams finansuoti (skolos vertybiniais popieriais ir nuosavo kapitalo priemonėmis). Paramą gauna vietos arba regioninės valdžios institucijos arba jų vardu veikiantys privatieji subjektai.

1. IKI ŠIOL PADARYTA PAŽANGA

2021 m. fondo portfelį papildė vienas naujas sandoris:

– EEEVF, bendradarbiaudamas su Lietuvoje veikiančia Viešųjų investicijų plėtros agentūra (VIPA), sukūrė investicijų platformą „Tvarių išteklių plėtros skatinimas“ (TIPS)⁵. TIPS platforma skirta investicijoms, kuriomis prisidedama prie klimato kaitos švelninimo, finansuoti. Šiai platformai sukurti EEEVF kartu su VIPA skyrė 12 mln. EUR. Tikimasi, kad iš šio finansavimo bus galima suteikti paskolų energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektams už daugiau kaip 37 mln. EUR.

Nuo EEEVF įsteigimo iki 2021 m. rugsėjo 30 d. pasirašyta sutarčių dėl 17 projektų, kurių vertė – 176 mln. EUR: apskaičiuota, kad galutinė investicijų suma siekia 324 mln. EUR.

Remiantis EEEVF projektų vertinimu ir ataskaitomis⁶ dėl neišmesto CO₂ ekvivalento bei sutaupytos pirminės energijos, iki 2021 m. rugsėjo mėn. dėl EEEVF investicijų neišmesta beveik 584 235 tonų CO₂ ir sutaupyta 769 801 MWh pirminės energijos⁷.

² 2010 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1233/2010, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 663/2009 dėl ekonomikos gaivinimo, teikiant Bendrijos finansinę paramą energetikos srities projektams, programos sukūrimo.

³ Be Europos Komisijos, investavo Europos investicijų bankas – 75 mln. EUR, „Cassa Depositi e Prestiti SpA“ – 60 mln. EUR, investicijų valdytojas „Deutsche Bank“ – 5 mln. EUR, o 2020 m. „Deutsche Bundesstiftung Umwelt“ (DBU) – 10 mln. EUR.

⁴ Išsamesnės informacijos apie šias investicijas galima rasti adresu <https://www.eeef.lu/european-commission-ta-facility.html>

⁵ Daugiau informacijos skelbiama adresu <https://www.eeef.lu/news-detail/vipa-and-eeef-join-forces-to-invest-in-sustainable-projects-in-lithuania.html>

⁶ EEEVF 2021 m. 3-iojo ketvirčio ataskaita, p. 5, skelbiama adresu https://www.eeef.lu/quarterly-reports.html?file=files/downloads/Quarterly_Reports/2021/eeef-Quarterly-Report-2021-Q3.pdf

⁷ Pateikiamas tik įgyvendinant energijos vartojimo efektyvumo ir švariojo miesto transporto technologijų projektus sutaupytos pirminės energijos bendras kiekis; skaičiuojant atsižvelgta į duomenis, apimančius nuo finansavimo formalumų užbaigimo iki paskolos termino, remiantis vykdomų projektų ir mažiau nei metus

2. EEEVF techninės pagalbos priemonė

2016 m. lapkričio mėn. EEEVF pradėjo taikyti naują techninės pagalbos priemonę. Tęsdamas Europos Komisijos techninės pagalbos priemonės, kurią valdo EEEVF, veiklą, fondas sukūrė naują priemonę plačių užmojų turintiems viešiesiems subjektams, kurie turi tinkamų finansuoti tvariosios energijos investicinių projektų, remti. Tokie projektai turi būti susiję su efektyvaus energijos vartojimo sektoriumi, nedidelio masto atsinaujinančiosios energijos gamyba ir (arba) viešojo transporto iniciatyvomis. EEEVF paramos gavėjus (ES valstybių narių regionus, miestų tarybas, universitetus, valstybines ligonines ir kitus viešojo sektoriaus subjektus) remia skirdamas konsultavimo dėl planuojamų investicijų paslaugas, pavyzdžiui, atlieka galimybių studijas, energijos vartojimo auditus, teikia teisinės paslaugas ir analizuoja ekonominį gyvybingumą. EEEVF techninės pagalbos priemonei buvo skirtas priemonės ELENA (Europos pagalba vietinei energetikai) finansavimas pagal Europos Sąjungos programą „Horizontas 2020“. 2021 m. gruodžio mėn. EEEVF techninės pagalbos priemonės parama jau buvo teikiama aštuoniems naudos gavėjams Italijoje, Ispanijoje ir Lietuvoje.

3. Pagrindinės išvados ir perspektyvos

EEEVF palaipsniui pasiekė gerų pelningo investavimo rezultatų ir per 10 veikimo metų jau parėmė 17 išskirtinių įvairių technologijų projektų⁸ (2 iš jų jau atsipirko jų pajamas iš naujo investavus į fondą) aštuoniose valstybėse narėse ir Jungtinėje Karalystėje.

IV. BENDROS IŠVADOS

EEPEG davė gerų rezultatų. Visų 12 elektros energijos projektų ir daugumos dujų projektų infrastruktūra užbaigta; du dujų projektai dar vykdomi ir juos tikimasi užbaigti 2022 ir 2026 m. Europos Komisijos atliekama griežta projektų įgyvendinimo ir stebėjimo kontrolė padėjo padidinti priemonės veiksmingumą.

Jūros vėjo energijos projektai buvo sudėtingesni, nei tikėtasi, bet vykdytojams ir statytojams pavyko rasti sprendimų ir užbaigti projektus kai kuriais atvejais nustačius ilgesnę sutarčių vykdymo trukmę. Per 12 įgyvendinimo metų EEPEG padėjo įgyti technologinių žinių ir sukurti jūros vėjo energijos jungčių technologijas.

Nors finansinė EEPEG parama nebuvo pakankama, kad paskatintų įmones realizuoti komercinio masto parodomuosius anglies dioksido surinkimo ir saugojimo projektus, Komisija vis dar laikosi nuomonės, kad anglies dioksido surinkimas ir saugojimas (vienintelė patikima ilgalaikio anglies dioksido saugojimo technologija) yra svarbūs siekiant ES apskritai ir konkrečiai sektoriuose, kuriuose vartojama daug energijos ir išskiriama daug anglies dioksido, mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro.

EEEVF investavo į keletą efektyvaus energijos vartojimo projektų ir toliau didins savo portfelį teikdamas finansavimo sprendimus ir pelną savo akcininkams. EEEVF taip pat yra pavyzdys, kuriuo galima vadovautis kuriant naujoviškas finansines priemones, kurias taikant būtų investuojama į ekonomiškai efektyvius ir gerai parengtus tvariosios energetikos

eksploatuojamų projektų apytiksliais skaičiais ir faktiniais projektais, kurie eksploatuojami ilgiau nei metus, duomenimis. Apskaičiuotas vykdant visas investicijas (t. y. EEEVF ir ne EEEVF investicijas) į projektus sutaupytas kiekis.

⁸ EEEVF 2021 m. 3-iojo ketvirčio ataskaita, p. 10–15, skelbiama adresu [https://www.eeef.lu/quarterly-reports.html?file=files/downloads/Quarterly Reports/2021/eeef-Quarterly-Report-2021-Q3.pdf](https://www.eeef.lu/quarterly-reports.html?file=files/downloads/Quarterly%20Reports/2021/eeef-Quarterly-Report-2021-Q3.pdf)

projektus ir būtų galima pritraukti privataus kapitalo, kartu parodant šių investicijų teikiamas verslo galimybes ir sukaupiant patikimų duomenų apie pasiektus rezultatus.